

Н. В. Шафран
магістрант ННІ педагогіки (Магістратура 8.18010020
"Управління навчальним закладом" Житомирського
державного університету імені Івана Франка,
м. Житомир) e-mail: natalashafran@gmail.com

**Впровадження інноваційних технологій у виховний процес
позашкільних навчальних закладів**

У статті визначено сутність поняття інноваційних технологій, а також розглянуто впровадження інноваційних технологій у позашкільних навчальних закладах. Адже саме інноваційність забезпечує умови розвитку особистості, здійснення її права на індивідуальний творчий внесок, на особистісну ініціативу, на свободу саморозвитку.

Актуальність теми. Виховання дітей і молоді є проблемою, від ефективності вирішення якої залежить майбутнє держави. Виховна функція позашкільних навчальних закладів насамперед – це формування ціннісного відношення до світу, культури, навколишнього середовища, з усвідомленням себе в цьому світі і знаходження свого місця серед інших людей. Ця функція не може бути реалізована тільки в процесі навчання. Саме тому вона реалізується через позашкільні заклади в позаурочний час, творчі дитячі та молодіжні організації й об'єднання, у різних організаціях та установах.

Управління навчально-виховним процесом в позашкільних навчальних закладах за своєю суттю є специфічною, багатогранною, цілісною системою, впорядкованою сукупністю взаємопов'язаних педагогічних методик, які забезпечують можливість широкого вибору змісту, форм, засобів позашкільної освіти і виховання дітей та учнівської молоді. В позашкільному навчальному закладі кожен вихователь, вчитель, керівник гуртка повинен застосовувати певні механізми, вибирати такі педагогічні інноваційні технології, які б сприяли всебічному розвитку особистості. Тому вибір освітньої технології – це завжди вибір стратегії, пріоритетів, системи взаємодії, тактик навчання та стилю роботи вчителя з учнем.

Метою статті є дослідження інноваційних технологій у виховному процесі позашкільних навчальних закладах.

Виклад основного матеріалу. Процес створення, поширення та використання нових засобів в освіті сучасні вчені розглядають як інновацію. Поняттям "інновація" позначають нововведення, новизну, зміну, введення чогось нового. Стосовно педагогічного процесу інновація означає введення нового в цілі, зміст, форми і методи навчання та виховання в організацію спільної діяльності вчителя і учня, виховання. Інновації самі по собі не виникають, вони є результатом наукових пошуків, передового педагогічного досвіду окремих учителів і цілих колективів [1].

Інновація як процес означає часткову або масштабну зміну стану системи і відповідну діяльність людини. Інновація як результат передбачає процес створення нового, що має конкретну назву "новація".

В.Ф. Паламарчук новацію вважає результатом творчого пошуку особи або колективу, що відкриває нове в науці і практиці, інновацію – результатом породження, формування і втілення нових ідей. Саме втілення нових ідей є ознакою, за якою відрізняють інновації від новацій [2].

Освітньо-виховна інновація є однією з компонентів інновації, вона складається з психолого-педагогічної, соціально-економічної, та науково-виробничої новизни. Носієм педагогічних інновацій виступають творчі енергійні люди, які й спонукають навчально-виховний процес до інноваційних змін [3].

"Інноваційні технології" – це цілеспрямований системний набір прийомів, засобів організації навчальної та виховної діяльності, що охоплює весь процес навчання й виховання від визначення мети до одержання результатів.

Сучасні інноваційні технології – це ті, що в десятки разів випереджають розвиток інших сфер наукового знання [4].

Науковий термін "технологія виховання" вперше ввів в педагогічну науку А. С.Макаренко, Я. А. Коменський бачив технології в ідеалі як досконалий метод виховання.

Науково-теоретичною основою навчально-розвивальної та виховної діяльності сучасних позашкільних навчальних закладів є: педагогічна спадщина С. Русової, В. Сухомлинського, К. Ушинського; праці Л. Виготського, Д. Ельконіна, В. Роменця, С. Рубінштейна з проблем формування творчої особистості; В. Давидова, П. Гальперіна, А. Запорожця, О. Леонтьєва щодо теорії розвиваючого навчання; І. Беха, В. Вербицького, В. Рибалки, Г. Костюка, С. Максименко, В. Мачуського, В. Моляка, В. Паламарчук, Г. Пустовіта, А. Сиротенка з проблем виховання та розвитку особистості в шкільному та позашкільному навчальному процесі; В. Вербицького, Г. Пустовіта з проблем екологічного виховання; Л. Ковбасенко, Р. Науменко, Л. Павлової, Г. Пустовіта, Т. Сущенко щодо організаційно-педагогічних засад діяльності позашкільних навчальних закладів [5].

Інноваційна освітня технологія – це якісно нова сукупність форм, методів і засобів навчання, виховання й управління, яка приносить суттєві зміни до результату освітнянського процесу і є багатокомпонентною моделлю, що включає в себе: *освітні технології* відбивають загальну стратегію розвитку освіти; *педагогічні* – втілюють тактику реалізації стратегії освіти шляхом впровадження моделей управління цим процесом; *навчальна технологія* – відбиває шлях освоєння конкретного навчального матеріалу в межах відповідного предмета, теми, питання; *виховні технології* – відбивають систему конкретних засобів впливу на школяра, учнівський колектив на науковій основі і спрямовані на досягнення виховної мети та удосконалення педагогічної діяльності.

Ми підтримуємо думку Н. Є. Мойсеюк, що технологія виховання – це строго обґрунтована система педагогічних засобів, форм і методів, їх етапність, націленість на вирішення конкретного виховного завдання [1].

Під інноваціями у вихованні розуміють процес створення, поширення нових засобів для роз'яснення тих педагогічних проблем, які досі вирішувалися по-іншому, а також результат творчого пошуку оригінальних, нестандартних розв'язань різноманітних педагогічних проблем: оригінальні виховні ідеї, нові виховні технології, форми і методи виховання.

Поряд з поняттям інновації у вихованні вживається термін "інноваційні виховні технології", спрямовані на розвиток духовних здібностей учнів як вирішальних для розвитку ціннісної системи людини.

Мета інноваційного виховання спрямована не на засвоєння учнями прийнятих у суспільстві цінностей, норм, відношень та зразків поведінки, а перш за все на розвиток особистості учня, проектування і становлення унікального образу його життєдіяльності, зацікавленості кожної дитини у виявленні свого життєвого досвіду, прояву своєї індивідуальності, створення для дітей і дорослих ситуацій вибору та успіху, побудові діалогічних форм спілкування.

Найпоширеніша класифікація інноваційних виховних технологій така: технологія виховання успішної особистості; персоніфіковане (індивідуальне) виховання; технологія інтегрованого виховання; проектна технологія; ігрова технологія; розвивальне виховання; технологія саморозвитку особистості; колективні творчі справи; виховання на основі системного підходу; технологія співробітництва.

На думку Л. І. Даниленко впровадження інновацій у навчально-виховний процес має три складові: концептуальну, змістовну і технологічну [6].

Концептуальна складова технологій розкриває теоретичні основи процесу впровадження педагогічних інновацій у навчально-виховний процес і включає в себе:

- формування у керівника системного способу мислення, спрямованого на постійно вдосконалення навчально-виховного й управлінського процесів (під час навчання на курсах підвищення кваліфікації, перепідготовки, індивідуального консультування, самоосвіти);
- визначення об'єктивної потреби у проведенні якісних змін у навчально-виховному процесі (шляхом діагностування потреб інноваційної діяльності у педагогічному колективі);
- створення іноваційно-інвестиційного освітнього середовища за рахунок постійної підтримки інноваційної ініціативи, участь у освітніх трансфертах (шляхом розробки відповідних нормативних документів – угод про співпрацю, наказів про заохочення інноваторів);
- вибір конкретного наукового напрямку дослідження (педагогіка, менеджмент, психологія, соціологія, філософія тощо);

- вибір наукової установи і наукового керівника;
- вибір наукової ідеї, що лежатиме в основі впроваджуваної інновації (особистісно-орієнтована, модульна, розвивальна, гуманістична, демократична тощо);
- вибір інноваційної ідеї, яка буде реалізована у формі інноваційного освітнього проекту;
- розробка інноваційного освітнього проекту.

Змістовна складова технології управління процесом упровадження педагогічних інновацій у навчально-виховний й управлінський процеси навчального закладу включає в себе:

- вивчення рівня професійної готовності членів педагогічного колективу до внесення змін у навчально-виховний процес (аналіз кадрового складу педагогічного колективу та визначення його професійного й інноваційного потенціалу за окремими тестами);
- вивчення рівня психологічної готовності членів педагогічного колективу до внесення змін у навчально-виховний процес (проведення опитування, анкетування, інтерв'ю з окремими членами колективу тощо);
- розподіл виконавців функцій між членами педагогічного колективу для участі в інноваційному проекті (врахування власних бажань учасників інноваційного проекту);
- розробка програми та технічного завдання майбутнього дослідження (з урахуванням розподілу виконавчих функцій кожного учасника проекту).

Технологічна складова технології включає в себе:

- вибір методів і методик дослідження;
- графік виконання планових завдання дослідження;
- вибір методів заохочення дослідників;
- моніторинг виконання планових завдань дослідження [6]. **Висновок.**

Отже, знаючи основні складові і головні відмінності системи інновацій, перед керівниками сучасних навчальних закладів постає задача побудови власної авторської школи, яка дасть можливість вироблення оригінальної ідеї, певної педагогічної концепції; формування мети діяльності; забезпечення оригінальним змістом, засобами, формами та методами реалізації розробленої концепції; формування колективу висококваліфікованих кадрів; створення випереджаючих ситуацій; розробка авторських або модернізація державних програм і навчальних планів, створення альтернативних курсів і спецкурсів, підготовка авторських навчальних посібників, підручників, кабінетів, лабораторій; розвиток власних традицій.

Список використаних джерел та літератури:

1. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка : навч. посіб. / Н. Є. Мойсеюк. – К.,

2003. – 615 с.

2. Паламарчук В. Ф. Як виростити інтелектуала / В. Ф. Паламарчук. – Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2000. – 152 с.
3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2012. – 349 с.
4. Педагогічна майстерність : підручник / за ред. І. А. Зязюна. – К. : Вища школа, 1997. – 349 с.
5. Бондар Л. М. Розвиток творчих здібностей дітей та учнівської молоді в креативному позашкільному навчально-виховному мікросоціумі / Бондар Л. М., Перепелиця Н. В., Сидоренко Н. Ю. ; за ред. Л. В. Тихенко. – Суми : Нота-бене, 2008. – 68 с.
6. Даниленко Л. І. Управління інноваційною діяльністю в загальноосвітніх навчальних закладах : монографія / Даниленко Л. І. – К. : Міленіум, 2004. – 358 с.

Н. Шафран

***Внедрение инновационных технологий в воспитательный процесс
внешкольных учебных заведений***

статье определена сущность понятия инновационных технологий, также рассмотрены внедрения инновационных технологий в внешкольных учебных заведениях. Ведь именно инновационность обеспечивает условия развития личности, осуществление его права на индивидуальный творческий вклад, на личностную инициативу, на свободу саморазвития.

N. Shafran

***Introduction of innovative technologies in educational process of school
educational institutions***

In the article the essence of the concept of innovative technologies and the introduction of innovative technologies are considered in-school education. After all, innovation provides conditions for the development of the individual, with his or her right of individual creative contributions to personal initiative, freedom of self-development.